

BENDROJO TEISMO (antroji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. lapkričio 23 d.*

Byloje T-341/07

Jose Maria Sison, gyvenantis Utrechte (Nyderlandai), atstovaujamas advokatų J. Fermon, A. Comte, H. Schultz, D. Gürses ir W. Kaleck,

ieškovas,

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą M. Bishop, E. Finnegan ir R. Szostak,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

palaikomą

Nyderlandų Karalystės, atstovaujamos C. Wissels, M. de Mol, Y. de Vries, M. Noort, J. Langer ir M. Bulterman,

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos S. Behzadi Spencer ir I. Rao,

ir

Europos Komisijos, iš pradžių atstovaujamos P. Aalto ir S. Boelaert, vėliau – S. Boelaert ir P. Van Nuffel,

įstojusią į bylą šalių,

ši kartą dėl prašymo, priėmus 2009 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Sison prieš Tarybą* (T-341/07, Rink. p. II-3625), priteisti žalos, tariamai ieškovo patirtos dėl siekiant kovoti su terorizmu jam taikytų ribojamųjų priemonių, atlyginimą,

BENDRASIS TEISMAS (antroji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro pirmininkas N.J. Forwood (pranešėjas), teisėjai F. Dehousse, M. Prek, J. Schwarcz ir A. Popescu,

posėdžio sekretorius N. Rosner, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. kovo 30 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

- ¹ Šio ginčo aplinkybės išdėstytos 2007 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendime *Sison prieš Tarybą* (T-47/03, toliau – Sprendimas *Sison I*) ir 2009 m. rug-sėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo tarpiniame sprendime *Sison prieš Tarybą* (T-341/07, Rink. p. II-3625, toliau – Sprendimas *Sison II*).

Procesas

- 2 Ši byla pradėta ieškiniu, Jose Maria Sison pateiktu Teismo kancelijai 2007 m. rug-sėjo 10 dieną. Ieškiniu iš pradžių buvo prašoma, pirma, pagal EB 230 straipsnį iš da-lies panaikinti 2007 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 2007/445/EB, įgyvendinantį Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 dėl specialių ribojančių priemonių, taikomų tam ti-kriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu, 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantį sprendimus 2006/379/EB ir 2006/1008/EB (OL L 169, p. 58), ir, antra, atlyginti žalą pagal EB 235 ir EB 288 straipsnius.

- 3 2007 m. lapkričio 13 d. Teismas (septintoji kolegija) nusprendė ieškinį dėl panaikini-mo pagal EB 230 straipsnį nagrinėti pagreitinta tvarka. Šalių prašymu Teismo septin-tosios kolegijos pirmininkas tos pačios dienos nutartimi sustabdė bylos nagrinėjimą, kiek tai susiję su ieškiniu dėl žalos atlyginimo pagal EB 235 ir EB 288 straipsnius, kol bus priimtas sprendimas dėl ieškinio dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį.

- 4 1 punkte nurodytu Sprendimu *Sison II* Teismas panaikino visas specialias ribojamą-sias priemones (lėšų įšaldymas), kurių imtasi prieš ieškovą nuo ieškinio pareiškimo, būtent: Sprendimą 2007/445, 2007 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimą 2007/868/EB, įgyvendinantį Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantį Sprendimą 2007/445/EB (OL L 340, p. 100), 2008 m. balandžio 29 d. Tarybos spren-dimą 2008/343/EB, iš dalies keičiantį Sprendimą 2007/868/EB (OL L 116, p. 25), 2008 m. liepos 15 d. Tarybos sprendimą 2008/583/EB, įgyvendinantį Reglamento (EB) Nr. 2580/2007 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantį Sprendimą 2007/868/EB (OL L 188, p. 21), 2009 m. sausio 26 d. Tarybos sprendimą 2009/62/EB, įgyvendinantį Regla-mento (EB) Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantį Sprendimą 2008/583/EB (OL L 23, p. 25), ir 2009 m. birželio 15 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 501/2009, įgyvendinantį Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir panaikinantį

Sprendimą 2009/62/EB (OL L 151, p. 14), kiek šie aktai susiję su ieškovu. Kadangi minėtu sprendimu procesas neužbaigtas, bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimas buvo atidėtas.

- 5 Paskelbus 1 punkte minėtą Sprendimą *Sison II*, bylos nagrinėjimas atnaujintas, kiek tai susiję su ieškiniu dėl žalos atlyginimo pagal EB 235 ir 288 straipsnius.
- 6 Kadangi Europos Sąjungos Taryba nepateikė atsiliepimo į ieškinį per nustatytą terminą, Teismas (septintoji kolegija) pasiūlė ieškovui nuspręsti dėl tolesnės proceso eigos, atsižvelgiant į Teismo procedūros reglamento 122 straipsnio 1 dalį.
- 7 Raštu, kurį kanceliarija gavo 2010 m. vasario 8 d., ieškovas Bendrojo Teismo paprašė priimti Tarybos atsiliepimą į ieškinį, nepaisant to, kad jis pateiktas pavėluotai, ir toliau tęsti procesą įprasta eiga, dalyvaujant abiem šalims. Šis prašymas patenkintas tos pačios dienos Bendrojo Teismo (septintoji kolegija) sprendimu ir procesas toliau vyko įprasta tvarka.
- 8 Pakeitus Bendrojo Teismo sudėtį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į antrąją kolegiją, todėl ši byla paskirta šiai kolegijai.
- 9 Remiantis Procedūros reglamento 14 straipsnio 1 dalimi ir 51 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgiant į antrosios kolegijos prašymą, Bendrojo Teismo plenariniame posėdyje nuspręsta perduoti bylą nagrinėti antrajai išplėstinei kolegijai.
- 10 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu Bendrasis Teismas (antroji išplėstinė kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir, taikydamas proceso organizavimo

priemonės pagal Procedūros reglamento 64 straipsnį, šalims pateikė klausimą, kad šios į jį atsakytų raštu. Išskyrus Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę, šalys į jį atsakė per nustatytus terminus.

- 11 Išskyrus Jungtinę Karalystę, kuriai neatstovauta, šalių žodiniai paaiškinimai ir atsakymai į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus buvo išklausti 2011 m. kovo 30 d. viešame posėdyje.

Šalių reikalavimai

- 12 Ieškovas Bendrojo Teismo prašo:

- priteisti iš Europos bendrijos kaip žalos atlyginimą pagal EB 253 ir 288 straipsnius 291 427,97 EUR sumą ir 200,87 EUR už kiekvieną mėnesį, kol bus priimtas sprendimas, bei palūkanas nuo 2002 m. spalio mėn. iki visos sumos sumokėjimo,
- priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

- 13 Taryba, palaikoma įstojusių į bylą šalių, Bendrojo Teismo prašo:

- atmesti ieškinį dėl žalos atlyginimo kaip nepagrįstą,
- priteisti iš ieškovo bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl priimtimumo

- ¹⁴ Ieškovas rašytiniuose pareiškimuose nurodė, jog turi teisę prašyti atlyginti žalą, kuri, kaip jis tvirtina, atsirado dėl visų Tarybos nuo 2002 m. spalio mėn. priimtų priemonių, kuriomis išaldytos jo lėšos, nedarydamas skirtumo, ar ši žala susijusi su byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I*, nagrinėtais aktais, ar su aktais, kurie nagrinėjami šioje byloje.
- ¹⁵ Būtent dėl aktų, užginčytų byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I*, ieškovas rašytiniuose pareiškimuose nurodė, jog atsižvelgiant į tai, kad tas sprendimas turėjo atgalinį poveikį, ieškovas turėjo būti grąžintas į tokią teisinę padėtį, kuri buvo iki šių aktų priėmimo. Be to, jo nuomone, aiškiai įrodyta, kad su esme susijęs neteisėtumas, dėl kurio 1 punkte nurodytu Sprendimu *Sison II* buvo panaikinti aktai, lygiai taip pat buvo būdingas ir aktams, užginčytiems byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I*, net jeigu toje byloje Teismas teisminę kontrolę galėjo atlikti tik dėl procedūrinių garantijų ir todėl negalėjo nustatyti sankcijų dėl šio su esme susijusio neteisėtumo (žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 225 punktą).
- ¹⁶ Taryba rašytiniuose pareiškimuose neginčijo tokio aiškinimo, susijusio su šio ieškiniu dėl žalos atlyginimo apimtimi.

- 17 Vis dėlto, kiek tai susiję su prašymu atlyginti aktais, užginčytais byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I*, padarytą žalą, Teismas savo iniciatyva išnagrinėjo jo priimtino klausimą. Taikydamas 2011 m. vasario 21 d. proceso organizavimo priemonę, Teismas pasiūlė šalims raštu nurodyti, ar, jų manymu, *res judicata* galia, siejama su 1 punkte nurodytu Sprendimu *Sison I*, nekliudo ieškovui vėl pagal EB 235 ir 288 straipsnius prašyti atlyginti žalą, atitinkančią tą, kurios atlyginimo tuo pačiu pagrindu prašymas jau buvo atmestas minėtu sprendimu (243 punktą).
- 18 2011 m. kovo 8 d. Teismo kanceliarijai pateiktose rašytinėse pastabose ieškovas tvirtino, kad *res judicata* galia, siejama su 1 punkte nurodytu Sprendimu *Sison I*, nekliudo jam pareikšti ieškinio dėl žalos atlyginimo, koks suformuluotas pateiktuose procesiniuose dokumentuose. Iš esmės jis teigia, kad šiame ieškinyje nurodyti fakto ir teisės klausimai „iš tiesų nebūtinai buvo išspręsti“ 1 punkte nurodytu Sprendimu *Sison I*. Konkrečiau tariant, Teismas tame sprendime neišnagrinėjo nei žalos, atsiradusios dėl Tarybos veiksmų po 2006 m. gegužės 29 d., nei žalos, atsiradusios dėl Tarybos veiksmų „su esme susijusio neteisėtumo“, klausimų. Be to, šį ieškinį dėl žalos atlyginimo atmetus remiantis *res judicata* pagrindu, būtų pažeista jo teisė į veiksmingą teisminę gynybą nešališkame teisme, kaip nustatyta 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje (OL C 364, p. 1).
- 19 Rašytinėse pastabose, Teismo kanceliarijai pateiktose atitinkamai 2011 m. kovo 7 ir 8 d., Taryba, Nyderlandų Karalystė ir Europos Komisija atsakė teigiamai į Teismo pateiktą klausimą.
- 20 Šiuo klausimu primintina, kad *res judicata* galia grindžiamas nepriimtino pagrindas, pagal kurį nepriimtinas toks ieškinytis, kai ginčas kyla tarp tų pačių šalių, dėl to

paties dalyko ir grindžiamas tuo pačiu pagrindu kaip jau išnagrinėtame ieškinyje, yra imperatyvusis (žr. 2003 m. vasario 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lucaccioni prieš Komisiją*, T-164/01, Rink. VT p. I-A-67 ir II-367, 28 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką) ir todėl jį Teismas gali arba net privalo išnagrinėti savo iniciatyva. Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, *res judicata* principas yra susijęs tik su tais fakto ir teisės klausimais, kurie faktiškai arba būtinai jau yra išnagrinėti aptariamame teismo sprendime (žr. 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 44 punktą; 2008 m. birželio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-462/05, Rink. p. I-4183, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 21 Nagrinėjamoje byloje palyginus įvairaus pobūdžio žalą, kurią prašyta atlyginti taikant Bendrijos deliktinę atsakomybę byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I* (žr. jo 228 punktą), su tam tikro pobūdžio žala, kurią prašoma tuo pačiu pagrindu atlyginti nagrinėjamoje byloje (žr. teismo posėdžio pranešimo 38, 41 ir 49 punktus), matyti, kad laiko atžvilgiu abiem atvejais ji iš dalies sutampa tiek, kiek susijusi su laikotarpiu nuo 2002 m. spalio mėn. iki 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* priėmimo. Be to, rašytiniuose pareiškimuose ieškovas pats tvirtino, kad visa ši žala padaryta dėl tų pačių Tarybos neteisėtų veiksmų (žr. šio sprendimo 15 punktą).

- 22 Reikėtų priminti, kad 1 punkte minėtame Sprendime *Sison I* Teismas, nors ir nemanė, kad gali įvertinti, ar sąlyga dėl veiksmų, kuriais kaltinama Taryba, neteisėtumo yra įvykdyta ir ypač ar nusprendusi įšaldyti ieškovo lėšas remdamasi turima informacija Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą arba akivaizdžiai ir šiuurščiai pažeidė savo diskrecijos ribas (1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 242 punktą), nusprendė, jog prašymas atlyginti žalą turi būti atmestas bet kuriuo atveju dėl to, kad nei nurodomos žalos, kuri išvardyta minėto sprendimo 228 punkte, tikrumas ir dydis, nei priežastinio

ryšio tarp šios žalos ir su esme susijusių neteisėtumų, kurie nurodomi šiam prašymui pagrįsti, egzistavimas nėra pakankamai įrodyti (1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 243 ir 251 punktai).

- 23 Priešingai nei teigia ieškovas, šie argumentai, kad neįrodyti nurodomos žalos tikrumas bei dydis ir priežastinis ryšys tarp šios žalos ir nurodyto su esme susijusio neteisėtumo, Teismo negali būti įvertinti kaip „nepagrindiniai“ arba „nebūtinai“. Be to, ieškovas nepagrįstai tvirtina, jog neturėjo teisės pareikšti šiais argumentais pagrįsto apeliacinio skundo dėl jo ieškinio dėl žalos atlyginimo atmetimo. Galiausiai *res judicata* principas yra bendras valstybių narių teisės principas, kurio taikymas šioje byloje jokiu būdu negali būti laikomas prieštaraujančiu Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio nuostatoms.
- 24 Vadinas, kiek tai susiję su laikotarpiu nuo 2002 m. spalio mėn. iki 1 punkte nurodyto Sprendimo *Sison I* paskelbimo 2007 m. birželio 11 d., šio sprendimo *res judicata* galia neleidžia ieškovui dar kartą reikalauti pagal EB 235 ir 288 straipsnius atlyginti žalą, atitinkančią tą, kurios atlyginimo tuo pačiu pagrindu prašymas jau atmestas minėtu sprendimu (šiuo klausimu žr. 1996 m. lapkričio 28 d. Teisingumo Teismo nutarties *Lenz prieš Komisiją*, C-277/95 P, Rink. p. I-6109, 52–54 punktus ir 2010 m. birželio 9 d. Teisingumo Teismo nutarties *Komisija prieš Schneider Electric*, C-440/07 P, 52 ir 53 punktus; 2005 m. gruodžio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Reynolds prieš Parlamentą*, T-237/00, Rink. VT p. I-A-385 ir II-1731, 193 punktą ir 2008 m. spalio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Camar prieš Komisiją*, T-457/04 ir T-223/05, 79 punktą).
- 25 Todėl ieškinį dėl žalos atlyginimo reikia atmesti kaip nepriimtina, kiek juo prašoma atlyginti aktais, užginčytais byloje, kurioje priimtas 1 punkte nurodytas Sprendimas *Sison I*, padarytą žalą.

Dėl esmės

Pirminės pastabos dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygų ir Sprendimo *Sison II* reikšmės

- 26 Ieškovo nuomone, šioje byloje įvykdytos visos trys EB 235 straipsnyje ir 288 straipsnio antroje pastraipoje išvardytos sąlygos Bendrijos deliktinei atsakomybei atsirasti. Pasak jo, šioje byloje ginčijamų aktų neteisėtumas yra pakankamai akivaizdus teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, pažeidimas ir juo jam pakankamai tiesiogiai padaryta rimta žala, kurią jis suskirsto į keturias žalos kategorijas, neskaitant palūkanų.
- 27 Taryba tvirtina, kad šioje byloje neįvykdyta nė viena iš trijų Bendrijos atsakomybės atsiradimo sąlygų.
- 28 Šiuo klausimu primintina, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką Bendrijos deliktinė atsakomybė pagal EB 288 straipsnio antrą pastraipą dėl jos organų neteisėtų veiksmų kyla, jeigu tenkinamos visos sąlygos, t. y. veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, neteisėtumas, žalos realumas ir priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinama, bei nurodytos žalos buvimas (žr. 2008 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *FIAMM ir FIAMM Technologies prieš Tarybą ir Komisiją*, C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513, 106 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2007 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Schneider Electric prieš Komisiją*, T-351/03, Rink. p. II-2237, 113 punktą ir 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 232 punktą).

- 29 Šių trijų atsakomybės atsiradimo sąlygų kumuliatyvus pobūdis reiškia, kad jei nėra tenkinama nors viena iš jų, visą ieškinį dėl žalos atlyginimo reikia atmesti ir nebūtina nagrinėti kitų sąlygų (2003 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *T. Port prieš Komisiją*, C-122/01 P, Rink. p. I-4261, 30 punktas; šio sprendimo 28 punkte minėto Sprendimo *Schneider Electric prieš Komisiją* 120 punktas ir 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 233 punktas).
- 30 Nagrinėjamu atveju Teismas mano, kad pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar tenkinama sąlyga, susijusi su Tarybos veiksmų neteisėtumu.
- 31 Šiuo klausimu reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismų praktiką siekiant konstatuoti teisės akto neteisėtumą – kaip antai šioje byloje ginčijamų aktų neteisėtumas, atsižvelgiant į 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos Reglamento (EB) Nr. 2580/2001 (OL L 344, p. 70; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 207) 2 straipsnio 3 dalį ir 2001 m. gruodžio 27 d. Tarybos bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu (OL L 344, p. 93; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 217) 1 straipsnio 4 dalį, – kad ir koks apgailėtinas šis neteisėtumas būtų, neužtenka, kad būtų pripažinta, jog įvykdyta Bendrijos atsakomybės sąlyga, susijusi su institucijų veiksmų neteisėtumu (šiuo klausimu žr. 2007 m. balandžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, C-282/05 P, Rink. p. I-2941, 47 punktą ir 2003 m. kovo 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dole Fresh Fruit International prieš Tarybą ir Komisiją*, T-56/00, Rink. p. II-577, 72–75 punktus ir 2008 m. rugsėjo 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *MyTravel prieš Komisiją*, T-212/03, Rink. p. II-1967, 43 ir 85 punktus).
- 32 Pagal teismų praktiką ieškinys dėl žalos atlyginimo yra savarankiška teisių gynimo priemonė, turinti ypatingą paskirtį teisių gynimo priemonių sistemoje, ir jos įgyvendinimo sąlygos suformuluotos atsižvelgiant į jos specifinį tikslą (1981 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ludwigshafener Walzmühle Erling ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, 197/80-200/80, 243/80, 245/80 ir 7/80, Rink. p. 3211, 4 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. 1986 m. vasario 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Krohn Import-Export prieš Komisiją*, 175/84, Rink. p. 753, 32 punktą). Ieškiniais dėl panaikinimo ir dėl neveikimo siekiama skirti sankciją už teisiškai privalomo akto neteisėtumą arba tokio akto nebuvimą, o ieškinio dėl žalos atlyginimo dalykas – prašymas

atlyginti žalą, atsiradusią dėl Bendrijos institucijos ar organo neteisėto akto ar veiksmų (2007 m. lapkričio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Pitsiorlas prieš Tarybą ir ECB*, T-3/00 ir T-337/04, Rink. p. II-4779, 283 punktas). Taigi ieškinys dėl žalos atlyginimo neskirtas užtikrinti, kad bus atlyginta dėl *bet kokio neteisėtumo* padaryta žala (2010 m. kovo 3 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Artegodan prieš Komisiją*, T-429/05, Rink. p. II-491, 51 punktas).

- 33 Norint pripažinti, jog tenkinama Bendrijos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlyga, susijusi su institucijų veiksmų neteisėtumu, pagal teismų praktiką turi būti nustatytas pakankamai akivaizdus teisės normos, „suteikiančios teisių privatiems asmenims“, pažeidimas (2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, C-352/98 P, Rink. p. I-5291, 42 punktas ir 31 punkte minėto Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 47 punktas; 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 234 punktas) arba, vadovaujantis senesne formuluote – teisės normos, „apsaugančios privačius asmenis“ (1992 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vreugdenhil prieš Komisiją*, C-282/90, Rink. p. I-1937, 19 d. ir 1999 m. vasario 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Antillean Rice Mills ir kt. prieš Komisiją*, C-390/95 P, Rink. p. I-769, 58 ir 59 punktai), arba – normos, „kuria saugomos privačių asmenų teisės“ (2002 m. lapkričio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Rica Foods prieš Komisiją*, T-332/00 ir T-350/00, Rink. p. II-4755, 222 punktas ir 2003 m. vasario 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Renco prieš Tarybą*, T-4/01, Rink. p. II-171, 60 punktas). Teismas mano, kad šios trys formuluotės paprasčiausiai yra tos pačios teisinės sąvokos variantai, kuri toliau šiame sprendime bus išreikšta vartojant formuluotę „suteikiančios teisių privatiems asmenims“.

- 34 Šiuo reikalavimu, kad Bendrijos teisės pažeidimas būtų pakankamai akivaizdus, kaip tai suprantama pagal 33 punkte minėtą Sprendimą *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją*, nesvarbu, kokio pobūdžio yra nagrinėjamas neteisėtas aktas, siekiama išvengti situacijos, kai dėl pavojaus, jog reikės atlyginti atitinkamų asmenų tariamai patirtą žalą, atitinkama institucija negali visapusiškai atlikti savo funkcijų, skirtų užtikrinti bendrąjį interesą, tiek vykdydama norminę veiklą arba priimdama ekonominės politikos sprendimus, tiek įgyvendindama savo administracinę kompetenciją, ir kartu neperkelti privatiems asmenims akivaizdaus ir nepateisinamo pažeidimo pasekmių

naštos (šiuo klausimu žr. 28 punkte minėto Sprendimo *Schneider Electric prieš Komisiją* 125 punktą; šio sprendimo 31 punkte minėto Sprendimo *MyTravel prieš Komisiją* 42 punktą ir 32 punkte minėto Sprendimo *Artegodan prieš Komisiją* 55 punktą).

- 35 Lemiamas kriterijus, leidžiantis manyti, kad šio reikalavimo laikytasi, yra akivaizdus ir rimtas atitinkamos institucijos diskrecijos ribų nepaisymas (33 punkte minėto Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 43 punktas ir 31 punkte minėto Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 47 punktas; 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 235 punktas). Todėl nustatant, ar buvo toks pažeidimas, svarbiausia nustatyti atitinkamos institucijos diskrecijos apimtį (žr. 2005 m. liepos 12 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš CEVA ir Pfizer*, C-198/03 P, Rink. p. I-6357, 66 punktą ir nurodytą teismo praktiką). Iš teismo praktikoje suformuluotų kriterijų matyti, kad jei atitinkama institucija turi tik labai ribotą diskreciją arba netgi jos visai neturi, pakankamai akivaizdžiam pažeidimui įrodyti gali užtekti ir paprasto Bendrijos teisės pažeidimo (šio sprendimo 33 punkte minėto Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 44 punktas; 2002 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Camar ir Tico*, C-312/00 P, Rink. p. I-11355, 54 punktas ir 2009 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric*, C-440/07 P, Rink. p. I-6413, 160 punktas; 2001 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Comafrika ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją*, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ir T-225/99, Rink. p. II-1975, 134 punktas).
- 36 Vis dėlto šia teismo praktika nenustatomas joks automatinis atitinkamos institucijos diskrecijos neturėjimo ir pripažinimo, jog nusižengimu padarytas pakankamai akivaizdus Bendrijos teisės pažeidimas, ryšys (šio sprendimo 32 punkte minėto Sprendimo *Artegodan prieš Komisiją* 59 punktas).
- 37 Net jei atitinkamos institucijos diskrecijos apimtis turi lemiamą reikšmę, ji nėra vienintelis kriterijus. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nuolat primena, kad remiantis EB 288 straipsnio antra pastraipa jo suformuotu režimu, be kita ko, taip pat

atsižvelgiama į spręstinių situacijų sudėtingumą ir teisės aktų taikymo bei aiškinimo sunkumus (33 punkte minėto Sprendimo *Cour Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 40 punktas; 35 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Camar ir Tico* 52 punktas; 35 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš CEVA ir Pfizer* 62 punktas; 31 punkte minėto Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 50 punktas ir 35 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 161 punktas; 31 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *MyTravel prieš Komisiją* 38 punktas).

38 Ypač tuo atveju, kai Komisija turi nedidelę diskreciją (2005 m. balandžio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, T-28/03, Rink. p. II-1357, 100 punktas) arba labai ribotą diskreciją ar netgi jos visai neturi (35 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 166 punktas), Teisingumo Teismas patvirtino, kad Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nagrinėjo spręstinių situacijų sudėtingumą, kai vertino, ar tariamas Bendrijos teisės pažeidimas buvo pakankamai akivaizdus (31 punkte minėto 2007 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 51 punktas ir 35 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 160 punktas).

39 Vadinas, Bendrijos atsakomybė gali kilti tik konstatavus pažeidimą, kurio tokiomis pačiomis aplinkybėmis nebūtų padarūsį įprastai apdairi ir rūpestinga administracija (32 punkte minėto Sprendimo *Artgodan prieš Komisiją* 62 punktas).

40 Todėl Sąjungos teismas, pirmiausia nustatęs, ar atitinkama institucija turėjo diskreciją, toliau turi atsižvelgti į spręstinių situacijų sudėtingumą, teisės aktų taikymo ar aiškinimo sunkumus, pažeistos normos aiškumo ir tikslumo laipsnį bei padarytos teisės klaidos tyčinį ar nepateisinamą pobūdį (šiuo klausimu žr. 35 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Comafrika ir Dole Fresh Fruit Europe prieš Komisiją* 138 ir 149 punktus; 2006 m. sausio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Medici Grimm prieš Tarybą*, T-364/03, Rink. p. II-79, 79 ir 87 punktus; taip pat, kiek

tai susiję su valstybės narės deliktine atsakomybe už Bendrijos teisės pažeidimą, pagal analogiją žr. 2000 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Haim*, C-424/97, Rink. p. I-5123, 41–43 punktus). Bet kuriuo atveju Bendrijos teisės pažeidimas yra tikrai akivaizdus, jeigu jis išlieka, nepaisant priimto sprendimo, kuriuo konstatuojamas inkriminuojamas pažeidimas, prejudicinio sprendimo arba nusistovėjusios teismo praktikos šiuo klausimu, iš kurių matyti, kad aptariamas elgesys turi pažeidimo požymių (pagal analogiją žr. 2007 m. kovo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, C-524/04, Rink. p. I-2107, 120 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 41 Šioje byloje ieškovas nurodo, pirma, Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies, skaitomos kartu su Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi, pažeidimą ir, antra, jo pagrindinių teisių, būtent teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir teisės disponuoti savo nuosavybe, pažeidimą.
- 42 Taryba tvirtina, pirma, kad Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalis ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalis nėra teisės normos, „suteikiančios teisių privatiems asmenims“, ir kad bet kuriuo atveju jų pažeidimas nėra pakankamai akivaizdus nagrinėjamos bylos aplinkybėmis. Antra, ji tvirtina, kad ieškovo pagrindinių teisių pažeidimas nėra pakankamai teisiškai įrodytas.
- 43 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindą, susijusį su Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalies pažeidimu, Teismas 1 punkte minėtame Sprendime *Sison II* (122 ir 138 punktai) pripažino kaip pagrįstą. Todėl, kaip pripažįsta ginčo šalys, šis pažeidimas turi būti laikomas neginčijamu faktu. Tačiau Teismas atmetė pagrindus, susijusius su motyvavimo pareigos pažeidimu (1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 71 punktas) ir akivaizdžia faktų vertinimo klaida (1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 89 ir 122 punktai). Be to, 1 punkte minėtame Sprendime *Sison II* Teismas nepriėmė sprendimo dėl

pagrindų, susijusių su proporcingumo principo pažeidimu ir su bendrųjų Bendrijos teisės principų bei pagrindinių teisių pažeidimu (1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 123 ir 138 punktai).

- 44 Taigi, atsižvelgiant į pateiktus teismo praktikoje suformuluotus kriterijus, pirma reikia patikrinti, ar Taryba, pažeidusi Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalį, pakankamai akivaizdžiai pažeidė teisės normas, suteikiančias teisių privatiems asmenims. Toliau reikia patikrinti, ar nurodomas ieškovo pagrindinių teisių pažeidimas yra įrodytas, ir, jeigu taip, ar šis pažeidimas pakankamai akivaizdus.

Dėl Bendrijos atsakomybės atsiradimo dėl Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalies pažeidimo

- 45 Atsižvelgiant į Tarybos argumentus, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar, kaip tvirtina ieškovas, šiomis nuostatomis tikrai suteikiamos teisės privatiems asmenims, kaip tai suprantama pagal 33 punkte nurodytą teismų praktiką.

- 46 Šiuo klausimu, kitaip nei tvirtina ieškovas, 2007 m. sausio 18 d. Teisingumo Teismo sprendime *PKK ir KNK prieš Tarybą* (C-229/05 P, Rink. p. I-439, 110 ir 111 punktai) nėra jokio šiai bylai reikšmingo išaiškinimo. Tame sprendime nagrinėtas ieškinys dėl panaikinimo ir Teisingumo Teismas nepareiškė nuomonės dėl to, ar toje byloje nagrinėtomis nuostatomis privatiems asmenims suteiktos teisės.

- 47 Tačiau iš teismų praktikos matyti, kad ši sąlyga įvykdoma, jei pažeista teisės norma, nors ir iš esmės skirta bendriesiems interesams, taip pat užtikrinama atitinkamų asmenų individualių interesų apsauga (šiuo klausimu žr. 1967 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Kampffmeyer ir kt. prieš Komisiją*, 5/66, 7/66 ir 13/66-24/66, Rink. p. 317, 340; 2002 m. balandžio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lamberts prieš Ombudsmeną*, T-209/00, Rink. p. II-2203, 87 punktą ir 32 punkte minėto Sprendimo *Artegodan prieš Komisiją* 72 punktą).
- 48 Priešingai nei tvirtina Taryba, kuri nurodo visų pirma 2008 m. spalio 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą*, vadinamąjį *PMOI I* (T-256/07, Rink. p. II-3019), nagrinėjamomis nuostatomis nesiekama atriboti sričių, kuriose pagal dvipakopę bendradarbiavimo sistemą, įtvirtintą Bendrąja pozicija 2001/931 nustatyta lėšų išaldymo procedūra, kompetenciją turi Bendrija, o kuriose – valstybės narės, apibrėžiant, dėl kokių nacionalinių sprendimų būtų reikalinga priimti Bendrijos priemonę (šiuo atžvilgiu žr. minėto Sprendimo *PMOI I* 133 punktą).
- 49 Pagal Reglamentu Nr. 2580/2001 įdiegtą sistemą, kuria Bendrijos lygmeniu įgyvendinamos Bendrojoje pozicijoje 2001/931 apibūdintos specialios ribojamosios priemonės, taikomos tam tikriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu, šio reglamento 2 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su šios bendrosios pozicijos 1 straipsnio 4 dalimi, išvardijamos veikia teisinės sąlygos, kuriomis tokių priemonių gali imtis Bendrija, kurios kompetencija šiuo klausimu gali būti laikoma neginčytina (1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 91 ir paskesni punktai). Taigi tai nėra paprastos taisyklės, kuriomis suteikiama kompetencija ar nustatomas teisinis pagrindas, kaip antai nuostatos, nagrinėtos Tarybos nurodomose bylose arba byloje, kurioje priimtas 32 punkte minėtas Sprendimas *Artegodan prieš Komisiją*. Todėl tose bylose suformuota teismų praktika šiai bylai nėra svarbi.

50 Be to, reikia pažymėti, kaip tai daro ieškovas, jog šios ribojamosios priemonės, kuriomis išaldomos visos atitinkamų asmenų lėšos, akivaizdžiai yra viešosios valdžios institucijų kišimasis į asmenų, kuriems jos taikomos, naudojimąsi pagrindinėmis teisėmis. Nors tai, ar šis kišimasis teisėtas, yra atskiras klausimas, kuris prirėikus turės būti išnagrinėtas svarstant tariamą šių teisių pažeidimą, pats faktas, jog toks kišimasis leistinas tik esant tam tikroms sąlygoms, nustatytoms pagrindinių teisių apsaugą reglamentuojančiuose dokumentuose (žr., pavyzdžiui, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 8 straipsnio 2 dalį, kiek tai susiję su teise į tai, kad būtų gerbiamas privatus gyvenimas), turi tam tikrų padarinių normų, kuriomis įgyvendinamos šios sąlygos, statusui.

51 Todėl nors Reglamentu Nr. 2580/2001, vertinamu kartu su Bendrąja pozicija 2001/931, iš esmės siekiama suteikti Tarybai teisę nustatyti tam tikrus privačių asmenų teisių suvaržymus kovojant su tarptautiniu terorizmu, šio reglamento ir šios bendrosios pozicijos nuostatomis, kuriose išsamiai išvardytos sąlygos, kai tokie apribojimai leidžiami, kaip antai šio reglamento 2 straipsnio 3 dalies, skaitomos su šios bendrosios pozicijos 1 straipsnio 4 dalimi, nuostatomis, atvirkščiai, siekiama apsaugoti atitinkamų privačių asmenų individualius interesus, apribojant ribojančių priemonių, kurios jiems teisėtai gali būti pritaikytos, taikymo atvejus, apimtį ar intensyvumą.

52 Taip šiomis nuostatomis užtikrinama asmenų, kuriems šios priemonės gali turėti poveikį, individualių interesų apsauga, taigi jos vertintinos kaip teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims, kaip tai suprantama pagal 33 punkte nurodytą nusistovėjusią teismų praktiką. Jeigu šio reglamento 2 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su šios bendrosios pozicijos 1 straipsnio 4 dalimi, išvardytos materialinės sąlygos neįvykdomos, atitinkamas asmuo iš tiesų turi teisę į tai, kad jam nebūtų nustatytos aptariamoms priemonėms. Tokia teisė neišvengiamai reiškia, kad asmuo, kuriam

ribojamosios priemonės nustatytos nagrinėjamosiose nuostatose nenumatytais sąlygomis, gali reikalauti atlyginimo už šių priemonių žalingas pasekmes, jeigu paaiškėja, kad sprendimas priimtas pakankamai akivaizdžiai pažeidžiant Tarybos taikytas materialines normas (pagal analogiją žr. 31 punkte minėto Sprendimo *MyTravel prieš Komisiją* 48 punktą).

53 Antra, kalbant apie pakankamai akivaizdaus šių normų pažeidimo sąlygą, pirmiausia reikia nustatyti, kokia yra šiuo atveju Tarybos turimos diskrecijos apimtis.

54 Šiuo klausimu primintina, kad nors Taryba, nustatydamą pagal EB 60, 301 ir 308 straipsnius ekonomines ir finansines sankcijas, kaip numatyta bendrosios užsienio ir saugumo politikos srityje priimtoje bendrojoje pozicijoje, turi didelę diskreciją spręsti dėl informacijos, į kurią reikia atsižvelgti, visų pirma kiek tai susiję su tikslingumo sumetimais, kuriais šie sprendimai pagrįsti (žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 97 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), vis dėlto ji saistoma lėšų išaldymo priemonių taikymo tam tikram asmeniui, grupei ar įmonei teisinių sąlygų, kaip anai nustatytosios Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalimi, skaitoma kartu su Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi (žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 92 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

55 Pagal Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį Taryba, veikdama vienbalsiai, nustato, peržiūri ir keičia asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomas šis reglamentas, sąrašą vadovaudamasi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP 1 straipsnio 4–6 dalyse išdėstytais nuostatomis. Taigi pagal Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalies nuostatas aptariamas sąrašas turi būti sudaromas remiantis tikslia informacija ar atitinkamos bylos medžiaga, kurios rodo, kad kompetentinga institucija dėl atitinkamų asmenų, grupių ir organizacijų yra priėmusi sprendimą, nesvarbu, ar

kalbama apie sprendimą pradėti tyrimus, ar baudžiamąjį persekiojimą dėl teroro akto, pasikėsiniimo tokį aktą įvykdyti, dalyvavimo jį vykdant ar padėjimo jį vykdyti, priimtą remiantis rimtais ir patikimais įrodymais arba įkalčiais, ar apie sprendimą nubausti už tokias veikas. „Kompetentinga institucija“ suprantama kaip teisminė institucija arba, jei teisminės institucijos neturi kompetencijos šioje srityje, lygiavertė kompetenciją šiuo klausimu turinti institucija. Be to, pagal Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 6 dalį asmenų ir subjektų sąrašas yra reguliariai ir bent kartą per šešis mėnesius atnaujinamas siekiant įsitikinti, kad yra pagrindo palikti juos sąrašė.

56 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 93 punkte Teismas priminė, kad ankstesniuose savo sprendimuose, remdamasis šiomis nuostatomis, jis yra nustatęs, jog patikrinimas, ar egzistuoja nacionalinės valdžios institucijos sprendimas, atitinkantis Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalies apibrėžtį, yra esminė išankstinė sąlyga, kad Taryba galėtų priimti pirminį sprendimą išaldyti lėšas, o priimant vėlesnius sprendimus išaldyti lėšas būtina atlikti vėlesnius sprendimo pasekmių nacionaliniu lygiu patikrinimus.

57 Iš šios nusistovėjusios Teismo praktikos matyti, kad Taryba neturi jokios diskrecijos vertinti, ar nagrinėjamu atveju egzistuoja faktinės ir teisinės aplinkybės, galinčios lemti lėšų išaldymo priemonės taikymą asmeniui, grupei ar subjektui, kaip apibrėžta Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi. Tai ypač galioja tikrinant, ar esama tikslios informacijos arba bylos medžiagos, kurios rodo, jog dėl atitinkamo asmens buvo priimtas Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalyje pateiktą apibrėžimą atitinkantis nacionalinės institucijos sprendimas, o vėliau – atliekant paskesnę šio sprendimo pasekmių nacionaliniu lygiu patikrinimą (šiuo klausimu žr. 1 punkte minėto Sprendimo

Sison II 96 punktą ir nurodytą teismo praktiką bylose dėl *People's Mojahedin Organization of Iran* lėšų iššaldymo).

- 58 Vis dėlto, priešingai, nei tvirtina ieškovas, nagrinėjamu atveju šios vienintelės aplinkybės nepakanka, kad šių nuostatų pažeidimą būtų galima laikyti pakankamai aki-vaizdžiu ir kad dėl jo kiltų Bendrijos atsakomybė. Kaip jau priminta (žr. šio sprendimo 37–39 punktus), Bendrijos teismas turi, be kita ko, atsižvelgti ir į spęstinos situacijos sudėtingumą teisiniu ir faktiniu požiūriu, ir į teisės aktų taikymo ar aiškinimo sunkumus.
- 59 Šioje byloje, be kita ko, reikia pažymėti, kad Reglamentu Nr. 2580/2001 ir Bendrąja pozicija 2001/931 nustatytais ribojamosiomis priemonėmis siekiama Bendrijos lygmeniu įgyvendinti 2001 m. rugsėjo 28 d. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją 1373 (2001), nustatančią kovos su terorizmu panaudojant visas priemones, ypač su terorizmo finansavimu, strategijas (1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 4–12 punktai).
- 60 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs dėl kitos ekonominio pobūdžio ribojamųjų priemonių Bendrijos sistemos, taip pat įgyvendinančios pagal Jungtinių Tautų chartijos VII skyrių priimtas Saugumo Tarybos rezoliucijas, kova pagal šią Chartiją panaudojant visas priemones su grėsme tarptautinei taikai ir saugumui, kurią sukelia teroro aktai, yra tarptautinei bendrijai labai svarbus bendrojo intereso tikslas, kuriuo tam tikrų asmenų atžvilgiu iš principo pateisinamos tokios ribojamosios priemonės, kaip antai nagrinėjamosios šioje byloje (2008 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation prieš Tarybą ir Komisiją*, C-402/05 P ir C-415/05 P, Rink. p. I-6351, toliau – Teisingumo Teismo sprendimas *Kadi*, 361–363 punktai). Šio bendrojo intereso tikslo esminė svarba ir ypatingi

suvaržymai, kurie dėl jo siekimo „panaudojant visas priemones“ Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos skubiu prašymu tenka atitinkamoms Sąjungos institucijoms, taip pat yra veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti, kaip nustatyta 34 punkte nurodytoje teismų praktikoje.

- 61 Todėl šioje byloje Teismas turi išnagrinėti konkrečiu ieškovo atveju spęstinios situacijos sudėtingumą teisiniu ir faktiniu požiūriu ir atitinkamų Reglamento Nr. 2580/2001 ir Bendrosios pozicijos 2001/931 nuostatų taikymo ar aiškinimo sunkumus, ypač atsižvelgdamas į siekiamų bendrojo intereso tikslų svarbą, kad nustatytų, ar Tarybos padaryta teisės klaida yra pažeidimas, kurio analogiškėmis aplinkybėmis nebūtų padariusi įprastai apdairi ir rūpestinga administracija (žr. šio sprendimo 39 punktą).
- 62 Atsižvelgiant į šį kontekstą, nors Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies, skaitomos kartu su Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi, pažeidimas yra aiškiai įrodytas (1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 113 punktas), reikia atsižvelgti į šiuo atveju aiškinant ir taikant šį straipsnį kilusius ypatingus sunkumus. Šiuo klausimu Teismas mano, jog sunkumais, susijusiais su šiose nuostatose įtvirtintų lėšų išaldymo priemonės priėmimo sąlygų pažodiniu ir sisteminiu aiškinimu, atsižvelgiant į visą Bendrijos lėšų išaldymo sistemą ir siekiamus bendrojo intereso tikslus, pagrįstai buvo galima, nesant šioje srityje aiškiai įtvirtinto teismo precedento, paaiškinti klaidą, kurią Taryba padarė taikydama šias nuostatas dėl to, kad klaidingai pasirėmė 1995 m. vasario 21 d. *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) sprendimu (toliau – *Raad van State* sprendimas) ir 1997 m. rugsėjo 11 d. *arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage* (Hagos apylinkės teismas, toliau – *rechtbank*), *Sector Bestuurrecht, Rechtseenheidskamer Vreemdelingenzaken* (Administracinės teisės skyrius, vienodo teisės taikymo kolegija, užsieniečių bylos) sprendimu (toliau – *rechtbank* sprendimas).

- 63 Iš tiesų pirmiausia reikia konstatuoti, kad pati šių nuostatų formuluotė yra itin paini. Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad „kompetentinga institucija“ – tai „teisminė institucija arba, jei teisminės institucijos neturi kompetencijos toje srityje, kuriai taikoma ši straipsnio dalis, lygiavertę kompetenciją šioje srityje turinti institucija“. Neapibrėžiama, kas galėtų būti teisminei institucijai, turinčiai kompetenciją „sirtyje, kuriai taikoma ši straipsnio dalis“, – t. y. priimant sprendimus pradėti tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą dėl teroristinės veiklos – „lygiavertė kompetentinga institucija“. Be to, sunku įsivaizduoti, kad kurios nors valstybės narės, kaip teisinės valstybės ir Sąjungos narės, teisminės institucijos neturėtų „jokios kompetencijos“ šioje srityje. Lygiai taip pat, nei sprendimo „pradėti tyrimą arba baudžiamąjį persekiojimą“ dėl teroro aktų sąvoka, nei sprendimo „nuteisti už šiuos aktus“ sąvoka nėra lengvai suvokiamos. Maža to, nenurodyta, ar jos turi savarankišką reikšmę Sąjungos teisėje, kurią tuomet turi nustatyti Sąjungos teismas. Vienaip ar kitaip, nėra akivaizdu, kad už šių nuostatų skirtingų kalbinių versijų slypi ta pati nacionalinė realybė. Pavyzdžiui, tam tikrose kalbinėse versijoje gali būti vartojami baudžiamosios teisės *stricto sensu* terminai, o kitose – jų aiškinimas gali išeiti už šio baudžiamojo konteksto *stricto sensu* ribų.
- 64 Be kita ko, pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje keliamas Tarybos ne kaip teisės aktų leidėjos, priėmusios nagrinėjamas nuostatas, o kaip administracinės valdžios institucijos, atsakingos už jų įgyvendinimą, atsakomybės klausimas.
- 65 Minėti nagrinėjamų nuostatų aiškinimo sunkumai neišvengiamai lėmė didelių sunkumų jas įgyvendinant, kaip tai patvirtina gausi Bendrojo Teismo praktika šioje konkrečioje ginčų srityje (be 1 punkte minėtų sprendimų *Sison I* ir *Sison II*, žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran prieš Tarybą*, vadinamąjį *OMPI* (T-228/02, Rink. p. II-4665); 2007 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Al-Aqsa prieš Tarybą*, vadinamąjį *Al-Aqsa I* (T-327/03, Rink. p. II-4665); 48 punkte minėtą Sprendimą *PMOI I*;

2008 m. gruodžio 4 d. Sprendimą *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą*, vadinamąjį *PMOI II* (T-284/08, Rink. p. II-3487, dėl kurio pareiškėtas apeliacinis skundas šiuo metu nagrinėjamas byloje C-27/09 P); 2009 m. rugsėjo 2 d. Sprendimą *El Morabit prieš Tarybą* (T-37/07 ir T-323/07); 2010 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Al-Aqsa prieš Tarybą*, vadinamąjį *Al-Aqsa II* (T-348/07, Rink. p. II-4575) ir 2010 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Fahas prieš Tarybą* (T-49/07, Rink. p. II-5555). Taigi tik išnagrinėjęs per kelierius metus dešimtį bylų Bendrasis Teismas laipsniškai suformulavo racionalias ir nuoseklias aptariamų nuostatų aiškinimo gaires. Šis laipsniško teismo praktikos formulavimo procesas ypač pastebimas 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 91 ir paskesniuose punktuose, kuriuose sistemaiškai apibendrinami ankstesni sprendimai šioje srityje.

⁶⁶ Konkrečiau tariant, pirmiausia reikia pažymėti, kad 1 punkte minėtame Sprendime *Sison I* Teismas nieko neužsiminė apie tai, ar *Raad van State* ir *rechtbank* sprendimai gali būti laikomi priimtais kompetentingos nacionalinės institucijos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalį (šiuo klausimu žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 242 punktą). Taigi šis Teismo sprendimas negalėjo turėti precedento galios, kaip tai suprantama pagal 40 punkte nurodytą teismų praktiką, Tarybai priimant šioje byloje ginčijamus aktus.

⁶⁷ Tačiau šioje byloje Teismas 1 punkte minėtų Sprendimo *Sison I* 46–70 punktuose ir Sprendimo *Sison II* 88, 90 ir 100–106 punktuose, į kuriuos čia nukreipiama, ilgai nagrinėjo nacionalinių valdžios institucijų sprendimų, kuriais buvo grindžiami ginčijami aktai, – t. y. *Raad van State* ir *rechtbank* sprendimų – turinį, taikymo sritį ir kontekstą.

⁶⁸ Kalbant apie šių nacionalinių sprendimų kvalifikavimą atsizvelgiant į Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalį ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalį,

kaip padaryta 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 107 ir paskesniuose punktuose, reikia pasakyti, kad Sprendime *Sison II* Teismas pirmą kartą įvardijo tam tikrus bendruosius šių nuostatų aiškinimo ir taikymo kriterijus. Teismas „manė“, kad, atsižvelgiant tiek į toje byloje nagrinėjamų nuostatų formuluotę, kontekstą ir tikslus, tiek į didelį nacionalinių institucijų vaidmenį Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalyje numatytaime lėšų išaldymo procese, sprendimas „pradėti tyrimus ar baudžiamąjį persekiojimą“, kad Taryba pagrįstai galėtų juo remtis, turi būti priimtas pagal nacionalinę procedūrą, per kurią tiesiogiai ir pirmiausia siekiama nustatyti prevencinio ar represinio pobūdžio priemonę atitinkamam asmeniui, siekiant kovoti su terorizmu ir atsižvelgiant į jo įsitraukimą į šią veiklą. Teismas pažymėjo, kad šio reikalavimo neatitinka nacionalinės teisminės institucijos sprendimas, kuriame tik papildomai ir kaip nepagrindinį klausimą nusprendžiama dėl suinteresuotojo asmens galimo dalyvavimo tokioje veikloje, nagrinėjant ginčą, pavyzdžiui, dėl civilinio pobūdžio teisių ir pareigų.

⁶⁹ Šioje byloje, 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 113 punkte, Teismas, remdamasis prieš tai nustatytu siauro aiškinimo kriterijumi, padarė išvadą, jog ieškovo bylą *Raad van State* ir *rechtbank* dalykas nebuvo jo nubaudimas už galimą dalyvavimą vykdant teroro aktus; jie susiję tik su Nyderlandų valstybės sekretoriaus teisingumo reikalams sprendimo, kuriuo atsisakyta pripažinti jam pabėgėlio statusą ir suteikti leidimą gyventi Nyderlanduose, teisėtumo kontrole.

⁷⁰ Vis dėlto 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 113 punkte Teismas taip pat pripažino, kad *Raad van State* ir *rechtbank* šiose bylose susipažino su Nyderlandų vidaus saugumo tarybos (BVD) medžiaga, susijusia su tariamu ieškovo dalyvavimu tam tikroje teroristinėje veikloje Filipinuose, nors jie vis dėlto nenusprendė pradėti tyrimo dėl šių veikų ir juo labiau pradėti baudžiamojo persekiojimo ieškovo atžvilgiu.

71 Be to, reikia pabrėžti, kad, priešingai, nei teigia ieškovas, Nyderlandų valstybės sekretoriaus teisingumo reikalams atsisakymą jam pripažinti pabėgėlio statusą ir suteikti leidimą gyventi Nyderlanduose, iš esmės pagrįstą tuo, kad jis iš Nyderlandų vadavo arba bandė vadovauti *New People's Army* (Naujoji tautų armija, NPA) – Filipinų komunistų partijos (CPP) ginkluotai atšakai, kuri atsakinga už daugelį teroro aktų Filipinuose, iš esmės patvirtino *rechtbank* po to, kai buvo priimtas *Raad van State* sprendimas ir šis susipažino su BVD bylos medžiaga (žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 63, 66 ir 68–70 punktus). Taigi, pasiremddama šiomis faktinėmis aplinkybėmis Taryba nepadarė jokios vertinimo klaidos ir neperžengė savo diskrecijos ribų.

72 Galiausiai primintina, kad 1 punkte minėtame Sprendime *Sison II* (88, 89 ir 122 punktai) Teismas atmetė ieškovo pagrindą, susijusį su akivaizdžia faktų vertinimo klaida. Konkrečiai kalbant, jis konstatavo, kad prie ginčijamų aktų pridėtuose motyvuose nurodytus faktinius kaltinimus tinkamai pagrindžia jam pateikti bylos dokumentai ir ypač faktinės aplinkybės, savarankiškai konstatuotos *Raad van State* ir *rechtbank*. Pažymėtina, kad šie faktiniai kaltinimai susiję su ieškovo ištraukimu į Filipinuose įvykdytus teroro aktus dėl jo, kaip CPP ir NPA vadovo, vaidmens ir ryšių, kuriuos jis palaikė su kitų teroristinių susivienijimų vadovais (šiuo atžvilgiu žr. 1 punkte minėto Sprendimo *Sison I* 46–70 punktus, kurie taip pat cituoti 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* 106 punkte).

73 Tokiomis aplinkybėmis reikia nuspręsti, kad, atsižvelgiant, pirma, į teisinio ir fak-
tinio vertinimo, reikalingo šiai situacijai išspręsti, sudėtingumą, antra, į Regla-
mento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies, skaitomos kartu su Bendrosios pozi-
cijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi, aiškinimo ir taikymo sunkumus šios bylos
aplinkybėmis ir nesant iki 1 punkte minėto Sprendimo *Sison II* priėmimo įtvirtinto
teisminio precedento ir, trečia, į itin didelę bendrojo intereso tikslų, susijusių su kova

su tarptautiniu terorizmu, kurių siekiama šiuo reglamentu, svarbą, Tarybos padarytas šių nuostatų pažeidimas, kad ir aiškiai įrodytas, yra paaiškinamas suvaržymais ir ypatinga atsakomybe, kurie teko šiai institucijai, ir yra toks pažeidimas, kurį analogiškomis aplinkybėmis būtų galėjusi padaryti įprastai apdairi ir rūpestinga administracija.

- 74 Todėl Teismas mano, kad Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalies ir Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalies pažeidimas šioje byloje, nors ir aiškiai įrodytas, negali būti laikomas pakankamai akivaizdžiu Bendrijos teisės pažeidimu, dėl kurio kiltų Bendrijos deliktinė atsakomybė ieškovo atžvilgiu.

Dėl Bendrijos atsakomybės atsiradimo dėl tariamo ieškovo pagrindinių teisių pažeidimo

- 75 Šioje byloje neginčijama, kad pagrindinės teisės, kurių pažeidimą nurodo ieškovas, yra teisės normos, suteikiančios teisių privatiems asmenims. Jų pažeidimas, jį įrodžius, būtų toks, dėl kurio galėtų kilti Bendrijos deliktinė atsakomybė, su sąlyga, kad jis pakankamai akivaizdus.
- 76 Šiuo klausimu ieškovas remiasi ne pačio lėšų iššaldymo bendrosios sistemos, kuri įgyvendama Reglamentu Nr. 2580/2001, neteisėtumu pagrindinių teisių požiūriu, o tik netinkamu šio reglamento taikymu konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis, kuris lėmė šį pažeidimą.

- 77 Maža to, tokios sistemos arba analogiškų sistemų, kuriomis įgyvendinamos kitos Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos, principinė atitiktis susijusių asmenų pagrindinėms teisėms aiškiai nustatyta Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo praktikoje (žr., kiek tai susiję su nuosavybės teise, – 60 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Kadi* 361–366 punktus ir 2009 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Melli Bank prieš Tarybą*, T-246/08 ir T-332/08, Rink. p. II-2629, 111 ir 112 punktus; kiek tai susiję su teise į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, – 2006 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Ayadi prieš Tarybą*, T-253/02, Rink. p. II-2139, nepanaikinto ir nepakeisto per apeliacinį procesą Teisingumo Teisme, 126 punktą; kiek tai susiję su nekaltumo prezumpcijos laikymusi, – 65 punkte minėto Sprendimo *El Morabit prieš Tarybą* 40 punktą ir 65 punkte minėto Sprendimo *Fahas prieš Tarybą* 64–68 punktus).
- 78 Taigi ieškovo pagrindines teises pažeidžia ne pats Reglamentu Nr. 2580/2001 numatytų ribojančių priemonių taikymas ieškovui, o tik aplinkybė, jog šios priemonės jo atžvilgiu ginčijamais aktais nustatytos tokiomis sąlygomis, kurios neatitinka sąlygų, numatytų Reglamento Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalimi, skaitoma kartu su Bendrosios pozicijos 2001/931 1 straipsnio 4 dalimi, būtent siekiant apriboti viešosios valdžios institucijų galimybes kištis į naudojimąsi šiomis teisėmis (žr. šio sprendimo 50 ir 51 punktus).
- 79 Pažymėtina, kad šiame sprendime jau nuspręsta, jog ši ginčijamų aktų neatitiktis Reglamente Nr. 2580/2001 2 straipsnio 3 dalimi numatytoms sąlygoms, nors ir reiškia neteisėtumą, vis dėlto negali būti laikoma pakankamai akivaizdžiu Bendrijos teisės pažeidimu, dėl kurio kiltų Bendrijos deliktinė atsakomybė ieškovui.
- 80 Kadangi nurodomas ieškovo pagrindinių teisių pažeidimas neatsiejamas nuo šio neteisėtumo ir kyla vien iš jo, darytina išvada, kad jis juo labiau nėra pakankamai akivaizdus, kad konkrečiomis šios bylos aplinkybėmis dėl jo galėtų kilti Bendrijos deliktinė atsakomybė (pagal analogiją žr. 32 punkte minėto Sprendimo *Artegadan prieš Komisiją* 131, 132 ir 136 punktus).

- 81 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad nei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, nei EŽTK, kurios garantuoja teisę į veiksmingą teisminę gynybą, nedraudžia tokio-
mis aplinkybėmis, kaip antai susiklostė šioje byloje, Bendrijos deliktinės atsakomybės
atsiradimą susieti su sąlyga, kad turi būti pripažintas pakankamai akivaizdus ieškovo
nurodomų pagrindinių teisių pažeidimas. Beje, kalbant konkrečiau apie EŽTK pro-
tokolu Nr. 1 garantuojamas teises, pasakytina, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas
atsižvelgė į „įvairius apribojimus, kylančius iš aplinkybių, kurios turi būti įrodytos
nagrinėjant ieškinį“ dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės, kurie pagal nusistovėjusią
teismo praktiką apima sąlygą, susijusią su tokio pažeidimo konstatavimu, ir padarė
išvadą, jog Bendrijos teisė suteikia apsaugą, lygiavertę EŽTK sistema užtikrinamai
apsaugai (žr. 2005 m. birželio 30 d. EŽTT sprendimo *Bosphorus Hava Yollari Turizm
ve Ticaret Anonim Şirketi prieš Airiją, Recueil des arrêts et décisions, 2005-VI, 88,
163 ir 165 punktus).*
- 82 Iš visų išdėstytų argumentų matyti, kad šiuo atveju netenkinama Bendrijos deliktinės
atsakomybės sąlyga, susijusi su Tarybos elgesio neteisėtumu.
- 83 Todėl ieškinį reikia atmesti ir nėra reikalo nagrinėti kitų Bendrijos deliktinės atsako-
mybės sąlygų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 84 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 1 dalį bylinėjimosi išlai-
dų klausimas sprendžiamas sprendime arba nutartyje, kuria užbaigiamas procesas.
1 punkte minėtame Sprendime *Sison II* bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimas,
remiantis šia nuostata, atidėtas.

- 85 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, arba jeigu susiklosto ypatingos aplinkybės, Bendrasis Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas. Procedūros reglamento 87 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad įstojusios į bylą valstybės narės ir institucijos turi pačios padengti savo bylinėjimosi išlaidas.
- 86 Šioje byloje reikalavimas dėl panaikinimo patenkintas Tarybos nenaudai, o reikalavimas dėl žalos atlyginimo atmetas ieškovo nenaudai. Kadangi prašymai panaikinti ir atlyginti žalą per visą procesą nagrinėti atskirai, nurodytos nuostatos bus tinkamai pritaikytos, jei bus nuspręsta, kad Taryba padengs visas su ieškiniu dėl panaikinimo nagrinėjimu susijusias pagrindinių šalių bylinėjimosi išlaidas, o ieškovas padengs visas su ieškiniu dėl žalos atlyginimo nagrinėjimu susijusias pagrindinių šalių bylinėjimosi išlaidas. Be to, reikia nuspręsti, kad Nyderlandų Karalystė, Jungtinė Karalystė ir Komisija pačios padengs savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (antroji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį dėl žalos atlyginimo.**
- 2. Europos Sąjungos Taryba padengia savo ir Jose Maria Sison bylinėjimosi išlaidas, susijusias su ieškiniu dėl panaikinimo.**

3. **J. M. Sison padengia savo ir Tarybos bylinėjimosi išlaidas, susijusias su ieškiniu dėl žalos atlyginimo.**

4. **Nyderlandų Karalystė, Jungtinė Karalystė ir Komisija pačios padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Forwood

Dehousse

Prek

Schwarcz

Popescu

Paskelbta 2011 m. lapkričio 23 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.